

Козлов А.С., студент, Вергун А.М., к.е.н., доцент
Київський національний університет технологій і дизайну

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Підприємництво є одним з ключових елементів побудови конкурентоспроможної економіки. Дедалі вільніший рух праці і капіталів між Україною та країнами світу призводить до збільшення конкуренції між національними економіками, компаніями і працівниками. Тому Україна має створювати умови для розвитку малого та середнього бізнесу, а також для приходу компаній з іноземним капіталом на український ринок. Такі умови включають скасування обтяжливої регуляції, ліквідацію штучних та незалежне регулювання природних монополій, застосування інструментів горизонтальної державної допомоги.

Прямі іноземні інвестиції в Україну перебувають на дуже низькому рівні, а тому мають великий потенціал до зростання навіть за поточного невеликого розміру економіки. Частка банківських та інших позик в інвестиціях протягом останніх 5 років суттєво знизилася. Відновлення банківського кредитування стане поштовхом до економічного зростання [1].

Дослідження Німецької консультативної групи, показують, що прямі іноземні інвестиції (ПІІ) є вкрай вигідними для України [2]. Згідно досліджень, підприємства з ПІІ, в яких іноземний інвестор володіє не менш як 10% статутного капіталу, становлять лише 4,6% усіх українських компаній, проте, на цю порівняно невелику кількість підприємств припадає понад 20% працездатного населення України, 24% загального обсягу капіталу України і майже 35% загальної валової доданої вартості — показника обсягу виробництва. Отже, такі підприємства не просто значно більші, вони також значно продуктивніші. Таким чином, економічні переваги підприємств з ПІІ є

значними, незважаючи на складні економічні обставини та пов'язане із цим скорочення обсягу ПІІ

Можна із впевненістю сказати, що ПІІ свідчать про «тривалу зацікавленість» іноземного інвестора в діяльності підприємства, що передбачає володіння ним щонайменше 10% статутного капіталу. ПІІ можуть сприяти розвитку підприємства завдяки забезпеченню доступу до іноземного капіталу, приносити управлінські ноу-хау, технології та мережі стейкхолдерів, а відтак підвищувати продуктивність та рентабельність підприємств. Вони є важливим фактором стимулювання економічного зростання в Україні.

Аналізом країн походження ПІІ показує, що більшість інвестицій заходять в Україну через великі фінансові центри. Так, у 2016 році ПІІ в Україну з Німеччини, Великої Британії, Франції та Росії становили лише 10%, 7% та 5% (Франція та Росія) відповідно. Водночас, 23% ПІІ походили з Нідерландів, ще 15% — із Кіпру [2].

На думку багатьох експертів, це означає, що значна частка ПІІ насправді можуть бути так званими «круговими ПІІ», які спершу належали вітчизняним акціонерам, а потім зайшли в Україну через фінансові центри на кшталт Кіпру. Втім, слід підкреслити, що не всі ПІІ, які надходять із фінансових центрів, є круговими ПІІ. Інвестори з інших країн також використовують великі фінансові центри завдяки лояльному регулюванню та низьким податкам.

Середній обсяг виробництва підприємств із ПІІ в 11 разів перевищує аналогічні показники підприємств без ПІІ. При цьому ці підприємства мають лише у 5,3 разів більше співробітників. Отже, продуктивність праці є вищою на підприємствах із ПІІ, які виробляють у 2,1 рази більше ВДВ на одного співробітника, ніж підприємства без ПІІ. Це також сприяє підвищенню заробітної плати на підприємствах із ПІІ, які пропонують на 57% вищу оплату праці на одного співробітника [1, 3].

Хоча вищу продуктивність праці підприємств із ПІІ можна пояснити збільшенням капіталу підприємств із ПІІ завдяки кращому доступу до капіталу

(що вже є очевидною перевагою ПП), аналіз «загальної факторної продуктивності», який відображає рівень розміру капіталу, показує, що це не так. Обсяги виробництва підприємств із ПП на одиницю капіталу та на одного співробітника вдвічі більші, ніж підприємств без ПП. Отже, ПП надає доступ не лише до іноземного капіталу, а й до значних нематеріальних переваг у продуктивності, зокрема, до ефективних управлінських методів та мереж постачальників чи покупців, що допомагає підвищити продуктивність підприємств.

Аналіз на рівні галузей промисловості показує, що, хоча підприємства з ПП у всіх галузях є більшими, вони, вочевидь, не забезпечують переваги в продуктивності у всіх галузях економіки. Тоді як у харчовій промисловості та ІКТ підприємства з ПП демонструють у сім разів вищу продуктивність праці та у чотири-шість разів вищу загальну факторну продуктивність, ніж підприємства без ПП, у важкій промисловості (металургія, гірничо-металургійний комплекс та машинобудування) та сільському господарстві продуктивність підприємств із ПП є однаковою або нижчою, ніж підприємств без ПП. Одна з причин може полягати в тому, що значна частка кругових ПП у цих галузях може затьмарювати економічний вплив реальних ПП.

Література

1. Як втримати макростабільність та прискорити економіку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/ces_govt_agenda-1.pdf (дата звернення 20.03.2020).
2. Ціна відкритості: який вплив прямих іноземних інвестицій на економіку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/tsina-vidkritosti-yakij-vpliv-pryamih-inozemnih-investitsij-na-ekonomiku-ukrayini/> (дата звернення 20.03.2020)..
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 20.03.2020).